

Fremsat den 28. marts 2012 af børne- og undervisningsministeren (Christine Antorini)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om folkeskolen

(Justering af frit skolevalg over kommunegrænser m.v.)

§ 1

I lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 998 af 16. august 2010, som ændret ved § 2 i lov nr. 1569 af 21. december 2010, foretages følgende ændringer:

1. I § 12 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Ønsker forældre, at deres barn optages i en skole beliggende i en anden kommune end bopælskommunen, jf. § 36, stk. 3, foretages henvisningen til specialundervisning, jf. stk. 2, efter pædagogisk-psykologisk rådgivning i bopælskommunen. Skolekommunen kan ikke foretage henvisning til et mere vidtgående specialundervisningstilbud end det tilbud, som bopælskommunen har henvist barnet til. Afgørelsen af, om tilbuddet er mere vidtgående træffes af bopælskommunen.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

2. I § 16, stk. 5 og 6, og § 53, stk. 2, ændres »§ 40, stk. 2, nr. 4«, til: »§ 40, stk. 2, nr. 5«.

3. I § 25, stk. 2, ændres »§ 12, stk. 3« til: »§ 12, stk. 4«.

4. I § 26 indsættes efter stk. 6 som nyt stykke:

»Stk. 7. Bestemmelsen i stk. 2 gælder ikke for elever, som optages i en anden skole, jf. § 36, stk. 3. I disse tilfælde skal kommunalbestyrelsen i stedet afholde udgifter til befordring svarende til udgifterne til den befordring, som kommunalbe-

styrelsen ville være forpligtet til at afholde efter stk. 2, hvis eleven benyttede det tilbud, som eleven er visiteret til, eller hvis eleven gik på sin distriktsskole.«

Stk. 7 bliver herefter stk. 8.

5. I § 36, stk. 3, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Kommunalbestyrelsen kan i ganske særlige tilfælde træffe beslutning om suspension af det frie skolevalg efter 1. og 2. pkt., jf. § 40, stk. 2, nr. 4.«

6. I § 40, stk. 2, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) Suspension, jf. § 36, stk. 3, 3. pkt., i ganske særlige tilfælde fra reglerne om optagelse i en af kommunens folkeskoler i medfør af § 36, stk. 3, 1. og 2. pkt.«

Nr. 4-6 bliver herefter nr. 5-7.

§ 2

I lov nr. 335 af 18. maj 2005 om ændring af lov om folkeskolen (Mere frit skolevalg inden for og over kommunegrænser), som ændret ved lov nr. 476 af 17. juni 2008, foretages følgende ændring:

1. § 2, stk. 3, ophæves.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. august 2012.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

1.1. Lovforslagets hovedpunkter

1.2. Lovforslagets baggrund

2. Lovforslagets indhold

2.1. Frit skolevalg generelt

2.1.1. Gældende ret

2.1.2. Anbefalinger fra Udvalget om mere frit skolevalg

2.1.3. Den foreslåede ordning

2.2. Frit valg på specialundervisningsområdet

2.2.1. Gældende ret

2.2.2. Den foreslåede ordning

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat regioner og kommuner

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

5. Administrative konsekvenser for borgerne

6. Miljømæssige konsekvenser

7. Forholdet til EU-retten

8. Hørte myndigheder

9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Ved lov nr. 335 af 18. maj 2005 om ændring af folkeskoleloven (Mere frit skolevalg inden for og over kommunegrænser) indførtes adgang til et mere frit skolevalg i folkeskoleloven. Forældre fik i den forbindelse i almindelighed krav på, at deres barn kunne optages i en folkeskole efter eget valg i bopælskommunen eller i en anden kommune, hvis der var plads på den ønskede skole.

Efter lovens § 2, stk. 2, skulle reglerne om det frie skolevalg tages op til revision i folketingsåret 2007-08. Resultatet af evalueringen af ordningen i 2007 fremgår af rapporten "Evaluering af mere frit skolevalg" (Rambøll Management, april 2007). Lovrevisionen er efterfølgende udsat til folketingsåret 2011/12, jf. § 1, nr. 1, i lov nr. 476 af 17. juni 2008 om lov om ændring af lov om ændring af folkeskoleloven. Udsættelse af lovrevisionen skete med henblik på iværksæt-

telse af en ny evaluering af lovens samlede virkninger, herunder med særligt fokus på skoleskift og skolelederens adgang til at afvise skoleskift, når loven havde fået mulighed for at virke i yderligere tre skoleår.

Evalueringen er nu gennemført. Resultatet fremgår af rapporten "Evaluering af mere frit skolevalg (2.0)" (Rambøll Management, november 2011). Det nærmere indhold af evalueringen fremgår nedenfor.

Det er regeringens opfattelse, at der fortsat generelt skal være mulighed for at vælge frit mellem folkeskoler i Danmark. Rambølls evaluering fra 2011 viser, at langt de fleste børn i den undervisningspligtige alder fortsat går i den lokale distriktsskole. Men der kan være gode grunde til, at man som forældre ønsker en anden skole end distriktsskolen til sit barn. I den situation skal valget ikke alene stå mellem distriktsskolen og en fri grundskole eller efterskole. Forældre skal også have mulighed for at vælge en anden folkeskole end distriktsskolen – det være sig inden for eller uden for kommunen.

Regeringen finder, at resultatet af evalueringen bør føre til, at det frie skolevalg gøres permanent og justeres således, at kommunalbestyrelsen får mulighed for at træffe beslutning om suspension fra det frie skolevalg i ganske særlige tilfælde for at beskytte særligt sårbare klasser eller klassetrin. Lovforslaget er for det første en udmøntning heraf.

Lovforslaget er endvidere en udmøntning af dele af aftalen af 4. juni 2011 mellem regeringen og KL om kommunernes økonomi for 2012 i forhold til frit valg på specialundervisningsområdet og befordring i forbindelse med frit valg.

1.1. Lovforslagets hovedpunkter

Lovforslaget indebærer først og fremmest, at adgangen til frit skolevalg som udgangspunkt opretholdes i den form, den har i dag. Kommunerne gives dog en snæver mulighed for at suspendere det frie valg i ganske særlige tilfælde for at beskytte sårbare klasser. Der kan fx være tale om en særligt sårbar klasse, som allerede har modtaget nye elever samme år. Det foreslås, at beslutning herom træffes af kommunalbestyrelsen i forbindelse med fastsættelse af de mål og rammer for skolernes virksomhed, som kommunalbestyrelsen i øvrigt skal træffe beslutning om.

Derudover fastslås det med lovforslaget, at bopælskommunens visitering af elever med specialundervisningsbehov skal være bindende for skolekommunen for så vidt angår tilbuddets karakter. Skolekommunen skal således ikke kunne henvise en elev til et mere vidtgående tilbud, end bopælskommunen har visiteret eleven til. Der skal være sammenhæng mellem visiterings- og finansieringsansvar.

Endelig foreslås det, at kommunalbestyrelsens særlige befordringsforpligtelse over for elever med sygdom eller handicap begrænses til elever som går i distriktsskolen eller som er henvist af bopælskommunen til undervisning i en anden skole. Syge og handicappede elever, som vælger en an-

den skole som led i det frie skolevalg, vil fremover alene kunne få afholdt udgiften til befordring svarende til befordring til distriktsskolen eller til den skole de er henvist til.

1.2. Lovforslagets baggrund

Regeringen og partierne bag folkeskoleloven (Venstre, Konservative, Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti) indgik i 2004 aftale om at udvide forældrenes ret til at vælge folkeskole til deres børn. Aftalen dannede grundlag for forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Mere frit skolevalg inden for og over kommunegrænser), lovforslag nr. L 104 af den 23. februar 2005.

Efter § 2, stk. 3, i lov nr. 335 af 18. maj 2005 om ændring af lov om folkeskolen (Mere frit skolevalg inden for og over kommunegrænser) skulle loven tages op til revision senest i folketingsåret 2007-08.

Det fremgår af lovens forarbejder, jf. bemærkningerne til § 2 i lovforslag L 204 af 23. februar 2005, at revisionsbestemmelsen blev indsat i loven med henblik på at vurdere lovens samlede virkninger, herunder særligt tilbagefaldsreglerne for mellemkommunal afregning og reglerne for specialundervisning. Det fremgår videre, at der med henblik på en vurdering af udviklingen skulle nedsættes et udvalg i regi af det daværende Undervisningsministerium med repræsentanter for bl.a. de kommunale parter og det daværende Ministerium for Flygtninge, Indvandrere og Integration.

Udvalget blev nedsat af Undervisningsministeriet i oktober 2005 med repræsentanter fra KL, Danmarks Skolelederforening, Lederforeningen og Skole og Samfund samt Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration. Udvalget fik til opgave at analysere virkningerne af frit skolevalg. Fokus blev særligt rettet mod sammenhængen mellem frit valg og kommunernes integrationsarbejde samt indsatsen mod ghettodannelse.

Til brug for udvalgets arbejde blev der i 2007 foretaget en evaluering af det frie skolevalg. Resultaterne af evalueringen fremgår af rapporten om Evaluering af mere frit skolevalg (Rambøll Management, april 2007).

Evalueringen blev foretaget på baggrund af oplysninger, der var indsamlet, efter at loven om mere frit skolevalg kun havde haft mulighed for at virke i ca. halvandet år, og dataindsamlingen var endvidere vanskeliggjort af sammenfaldet med kommunesammenlægningerne. Det tidspunkt, der var fastsat for lovrevisionen, indebar, at det tilvejebragte datagrundlag alene kunne give indsigt i betydningen af lov om ændring af lov om folkeskolen (Mere frit skolevalg inden for og over kommunegrænser) på kort sigt.

På den baggrund blev regeringen og partierne bag folkeskoleloven (Venstre, Konservative, Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti) enige om at udsætte lovrevisionen til folketingsåret 2011/12 med henblik på at iværksætte en ny evaluering af lovens samlede virkninger, herunder med særligt fokus på skoleskift og skolelederens adgang til at afvise skoleskift, når loven havde fået mulighed for at virke i yderligere tre skoleår.

Ved lov nr. 476 af 17. juni 2008 om ændring af lov om folkeskolen (Revision af lov om ændring af lov om folkeskolen) blev revisionsbestemmelsen vedrørende loven derfor ændret, så loven herefter skal tages op til revision i folketingsåret 2011-12 i stedet for 2007-08. Det blev samtidig besluttet, at udviklingen på området på ny skulle følges af et udvalg med den opgave at afgive en udtalelse til ministeren om evalueringen og tilrettelæggelse heraf forud for lovrevisionen. Med henblik på at foretage en ny evaluering af ordningen blev "Udvalget om mere frit skolevalg" nedsat af Undervisningsministeriet i maj 2011 med repræsentanter fra KL, Skole og Forældre, Skolelederforeningen og Social- og Integrationsministeriet. Endvidere har en personligt udpeget forsker fra Anvendt Kommunal Forskning deltaget i udvalgsarbejdet. Udvalget fik til opgave at analysere virkningerne af det frie skolevalg, herunder medvirke ved tilrettelæggelsen af den planlagte evaluering af det frie valg. Evalueringen er foretaget af Rambøll Management Consulting. Resultatet fremgår af rapporten "Evaluering af mere frit skolevalg (2.0)" (Rambøll Management, november 2011). Udvalget har afsluttet sit arbejde i november 2011. Udvalget har afgivet en række anbefalinger til børne- og undervisningsministeren, vedrørende sårbare klasser, segregering og skolezappere.

Evalueringen har vist, at ordningen er en succes. Det nærmere indhold af evalueringen omtales nedenfor.

Evalueringen peger på, at der kan være nogle u hensigtsmæssigheder forbundet med frit valg.

For det første kan der være helt særlige tilfælde, hvor en klasse eller et klassetrin er særligt sårbar på grund af nogle helt konkrete forhold. Der kan fx være tale om en klasse der er særligt sårbar fordi den allerede har modtaget nye elever samme år, eller fordi der er meget uro i klassen. I sådanne tilfælde er det ikke altid hensigtsmæssigt at optage nye elever.

For det andet kan det frie valg have konsekvenser i de kommuner, hvor der er særligt mange elever med anden etnisk baggrund end dansk. Her kan det frie skolevalg medføre en negativ udvikling for skoler, som ressourcestærke forældre ønsker at fravælge på grund af elevsammensætningen på distriktsskolen. Der er tale om lokale problemer, der efter regeringens opfattelse ikke kan begrunde en afskaffelse af fritvalgsreglerne generelt. Problemerne er allerede adresseret i forbindelse med regeringens indsatser på tosprogsområdet eller vil blive adresseret af regeringen i anden sammenhæng.

For det tredje kan det frie skolevalg give problemer med elever, der gentagende gange skifter skole (skolezappere). Spørgsmålet kan adresseres ved (inden for de gældende reglers rammer) øget inddragelse af de sociale myndigheder.

Regeringen finder, at resultatet af evalueringen bør føre til, at det frie skolevalg gøres permanent og justeres således, at kommunalbestyrelsen får mulighed for at træffe beslutning om suspension fra det frie skolevalg i ganske særlige tilfælde for at beskytte særligt sårbare klasser eller klassetrin. Lovforslaget er for det første en udmøntning heraf.

Lovforslaget er endvidere en udmøntning af dele af aftalen af 4. juni 2011 mellem regeringen og KL om kommunernes økonomi for 2012 i forhold til frit valg på specialundervisningsområdet og befordring i forbindelse med frit valg. Disse emner indgik ikke i udvalgets arbejde. Det fremgår af aftalen, at det skal præciseres i lovgivningen, at bopælskommunens visitering af elever med specialundervisningsbehov skal være bindende for skolekommunen for så vidt angår tilbuddets karakter, samt at kommunalbestyrelsens særlige befordringsforpligtelse over for elever med handicap opretholdes inden for rammerne af det, eleven er visiteret til af bopælskommunen.

Regeringen og partierne bag folkeskoleloven (Socialdemokraterne, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Venstre, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti) har indgået aftale om at fremsætte dette lovforslag.

2.1. Frit skolevalg generelt

2.1.1. Gældende ret

Indtil den 1. august 2005 var det op til kommunalbestyrelsen at træffe beslutning om, hvorvidt forældre skulle have mulighed for frit at vælge mellem distriktsskolen og andre skoler inden for kommunen. Der kunne heller ikke frit vælges en folkeskole i en anden kommune. Det var endvidere en forudsætning for optagelse på en anden skole end distriktsskolen, at den ønskede skole erklærede sig villig til at modtage den pågældende elev. Skolelederen havde således adgang til at afvise nye elever af bl.a. pædagogiske årsager.

Med ændringen af folkeskoleloven i 2005 blev det obligatorisk for kommunalbestyrelsen at tilbyde frit skolevalg inden for kommunen, og forældres ret til valg af skole blev udvidet til også at omfatte skoler i andre kommuner end bopælskommunen. Med lovændringen afskaffede man samtidig retten til at afvise optagelse på en anden skole end distriktsskolen ud fra en pædagogisk vurdering foretaget af skolens leder. I dag kan der således alene gives afslag på optagelse på den valgte skole, hvis kommunalbestyrelsens rammer for skolens kapacitet umuliggør optagelse, jf. folkeskolelovens § 36, stk. 3.

Forældrenes ubetingede ret til, at barnet kan optages i distriktsskolen, er opretholdt uændret. Retten til at forblive i en bestemt skole ved flytning inden for kommunen eller til en anden kommune er også videreført uændret.

I forbindelse med anvendelse af det frie skolevalg er det skolekommunen, som træffer afgørelse om, hvorvidt optagelse på den valgte skole er et relevant undervisningstilbud til det pågældende barn. For alle skolevalg gælder det fortsat, at elevens særlige behov for specialundervisning eller optagelse i modtagelsesklasse, kan begrænse det frie valg af folkeskole. Undtaget fra fritvalgsordningen er således tilfælde, hvor skolen ikke har et relevant tilbud i forhold til barnets særlige behov, eller der ikke er plads i tilbuddet på skolen.

Derudover indeholder folkeskolelovens § 5, stk. 8, en yderligere begrænsning af det frie skolevalg, idet elever med et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte af kommunalbesty-

relsen kan henvises til en anden skole end distriktsskolen. Bestemmelsen indebærer såvel en begrænsning i retten til at blive optaget på distriktsskolen som en begrænsning i retten til frit at vælge en folkeskole.

Vælger forældre en anden folkeskole end distriktsskolen inden for kommunens grænser eller en folkeskole i en anden kommune, har eleven også ret til at blive optaget i en skolefritidsordning på den valgte skole, hvis der i tilknytning til skolen er etableret en skolefritidsordning, og der er ledig kapacitet. Eleven har ligeledes ret til at fortsætte i en skolefritidsordning i situationer, hvor forældrene har valgt at lade barnet forblive i en skole efter flytning inden for kommunen eller til en anden kommune.

Hvis forældrene vælger at benytte en anden skole end distriktsskolen eller en skole i en anden kommune, er hverken bopælskommunen eller skolekommunen forpligtet til at sørge for elevens befordring til og fra den valgte skole, med mindre der er tale om syge eller handicappede (invaliderede) elever, jf. folkeskolelovens § 26, stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan dog, bl.a. hvis den ønsker at fremme et frit skolevalg eller et særligt søgemønster, yde helt eller delvis fri befordring efter egen beslutning herom.

Efter folkeskolelovens § 36, stk. 3, skal den enkelte kommunalbestyrelse fastsætte retningslinjer for, hvordan optagelsen skal foregå, når der er flere ansøgere end pladser inden for den skolekapacitet, kommunalbestyrelsen har fastsat for de enkelte skoler. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. lovforslag L 104 af den 23. februar 2005, at sådanne retningslinjer skal bygge på objektive kriterier som f.eks. afstands- og søskendekriterier eller kriterier om sammensætningen af elever i de enkelte klasser og på de enkelte skoler, der kan fremme, at sammensætningen af elever kommer til at afspejle det omgivende samfund. Ud fra de af kommunalbestyrelsen fastsatte retningslinjer træffes afgørelse om, i hvilken prioriteret rækkefølge eleverne optages på den ønskede skole. Kommunalbestyrelsens beslutninger om skolekapacitet og de fastsatte retningslinjer for optagelse skal fremgå af bilaget til kommunens styrelsesvedtægt for skolevæsenet. Sagsgangene i forbindelse med det frie skolevalg organiseres ligeledes ved kommunal beslutning efter lokale ønsker og behov.

2.1.2. anbefalinger fra Udvalget om mere frit skolevalg

Det nedsatte "Udvalget om mere frit skolevalg", jf. foran pkt. 1.2., har afgivet en række anbefalinger til børne- og undervisningsministeren, vedrørende sårbare klasser, segregering og skolezappere. I det følgende redegøres nærmere for evalueringens resultater samt udvalgets anbefalinger.

a. Brugen af frit skolevalg

Det fremgår af rapporten "Evaluering af mere frit skolevalg (2.0)", at forældre til 10 pct. af samtlige børn i den undervisningspligtige alder benytter det frie skolevalg inden for folkeskolen, heraf flest i København og omegn, hvor der også er størst søgning mod de frie grundskoler. Udvalget har på den baggrund drøftet konsekvenserne af et ophør af ord-

ningen med ret til frit skolevalg i folkeskoleloven i forhold til søgningen mod de frie grundskoler.

Organisationen Skole og Forældre har under udvalgsarbejdet anført, at det vil medføre store konsekvenser, hvis ordningen med frit skolevalg ophører. Skolelederforeningen har heroverfor anført, at evalueringen ikke entydigt peger på en udvikling i anvendelsen af det frie valg inden for folkeskolen siden ordningens indførelse i 2005, at antallet af elever på frie grundskoler har været stigende både før og efter indførelsen af de gældende fritvalgsregler, og at et ophør af ordningen ikke nødvendigvis betyder en ophævelse af muligheden for at vælge en anden skole end distriktsskolen i bopælskommunen.

Det er samlet set udvalgets vurdering, at et ophør af ordningen med frit skolevalg kan have øget søgningen mod de frie grundskoler som konsekvens, men der kan ikke siges noget entydigt om omfanget heraf.

b. Forældrenes kendskab til og vurdering af det frie skolevalg

Udvalget har med tilfredshed noteret sig, at evalueringen viser en høj tilfredshed med det frie skolevalg blandt forældrene. Udvalget har hæftet sig ved, at forældre med et lavere uddannelsesniveau er mere tilfredse med deres barns skolegang på grund af det frie skolevalg og med fritvalgsordningen som sådan end forældre med et højere uddannelsesniveau. Det frie skolevalg inden for folkeskolen har forholdsvis stor betydning for forældre med et lavere uddannelsesniveau, formentlig fordi det af økonomiske grunde ikke altid er en reel valgmulighed for disse forældre at vælge en fri grundskole eller en efterskole til deres barn.

Udvalget har samlet set noteret sig, at evalueringen peger på, at forældre i alle uddannelsesniveauer i høj grad har kendskab til og gør brug af det frie skolevalg. Dog kan der være behov for en ekstra indsats for at sikre, at også familier med anden etnisk baggrund end dansk er bekendt med deres muligheder og rettigheder. Det er udvalgets vurdering, at sådan oplysning bedst foregår lokalt og efter lokale forhold.

c. Faglige og sociale konsekvenser af det frie skolevalg

Udvalget har hæftet sig ved, at evalueringen viser, at der også er stor tilfredshed blandt forældrene i forhold til elevernes faglige og sociale udbytte ved skoleskift som led i det frie skolevalg. Der er på den baggrund efter udvalgets vurdering ingen tvivl om, at forældrenes holdning til ordningen ikke tilsiger justeringer af den.

Nogle kommunale forvaltninger har i evalueringen imidlertid angivet, at skoleskift kan give problemer. Det kan være i forhold til den enkelte elev, der gentagende gange skifter skole (skolezappere), eller i forhold til den klasse, som eleven skifter til.

Skolezapping synes ifølge evalueringen alene at være et problem i forhold til elever med sociale problemer. Derfor er det udvalgets opfattelse, at problemerne i denne sammenhæng normalt må løses ved inddragelse af de sociale myndigheder. Skolelederne er allerede efter serviceloven for-

pligtet til at foretage en underretning i forbindelse med skoleskift, hvis det vurderes at være i strid med barnets tarv, men udvalget anbefaler, at det tydeliggøres for skolelederne.

Det er udvalgets anbefaling, at der altid tages en samtale med forældrene, inden skoleskiftet er en realitet, og kommunalbestyrelserne bør derfor understøtte, at sådanne samtaler finder sted på skolerne, fx ved fastlæggelse af procedurer for skolerne i forbindelse med skoleskift.

Udvalget har indgående drøftet spørgsmålet om konsekvenserne af skoleskift i forhold til den klasse, som en elev skifter til. Det har bl.a. været drøftet, om en hel eller delvis genindførelse af skolelederens adgang til at afvise elever af pædagogiske årsager bør gennemføres. Organisationens Skole og Forældre har i den forbindelse fremhævet hensynet til den enkelte elev, som ønsker indskrivning på en bestemt skole, mens Skolelederforeningen og KL har fremhævet hensynet til den klasse, som eleven skal gå i.

Udvalget har på baggrund af ovenstående forskellige hensyn drøftet et muligt kompromisforslag. KL har i den forbindelse og med tilslutning fra Skolelederforeningen foreslået, at der alene skal være mulighed for at afvise elever af pædagogiske årsager i helt særlige tilfælde, primært begrundet i klassens eller elevens læring, og at afgørelsen om afvisning skal træffes af skolelederen. Afgørelsen bør være skriftlig og indeholde en begrundelse og skal sendes til den kommunale forvaltning. KL og Skolelederforeningen foreslår samtidig, at afgørelsen af forældrene skal kunne indbringes for kommunalbestyrelsen.

Organisationen Skole og Forældre har ikke kunnet tilslutte sig forslaget fra KL og Skolelederforeningen, og fastholder, at der ikke bør genindføres en mulighed for afvisning af en elev af pædagogiske årsager.

Der har dog været enighed i udvalget om, at det er afgørende, at det ved en eventuel genindførelse af afvisningsmuligheden skal søges at minimere indskrænkningen af det frie skolevalg til de mest nødvendige tilfælde.

d. Betydningen af det frie skolevalg i forhold til socioetnisk segregering

Evalueringen peger ikke på problemer i forhold til segregering (dvs. ulige fordeling af elever med anden etnisk baggrund end dansk) på nationalt plan, men der er fortsat problemer i og omkring de store byer, hvor populationen af elever med anden etnisk baggrund end dansk er stor. Disse segregeringsproblematikker hænger først og fremmest sammen med den boligdemografiske sammensætning, men ordningen om frit skolevalg kan være med til at forværre situationen, idet ordningen giver øget mulighed for at vælge en anden folkeskole.

Det er udvalgets vurdering, at segregeringsproblemerne i forbindelse med frit skolevalg ikke bør løses ved ændringer af reglerne om frit skolevalg, men ved mere konkrete tiltag i forhold til de relevante kommuner og skoler.

Det er endvidere udvalgets vurdering, at der er indsamlet for lidt viden om, hvilke værktøjer der bedst kan modvirke skolesegregering eller i hvert fald neutralisere den negative

indvirkning, som det frie skolevalg måtte have i kommuner med mange elever med anden etnisk baggrund end dansk.

Udvalget har på den baggrund anbefalet, at der igangsættes systematiserede forsøg med følgeforskning og i øvrigt opsamles viden på området, som kan danne grundlag for yderligere tiltag.

Udvalget peger på, at det fx kan overvejes at igangsætte forsøg på følgende områder:

- Indførelse af ”integrationspladser” i forbindelse med frit skolevalg, hvorved der gives mulighed for at reservere et antal integrationspladser til børn med en anden etnisk baggrund end skolens flertal af elever.
- Mulighed for fælles skoledistrikter, hvor to eller flere skoler kan have fælles skoledistrikter, inden for hvilke eleverne fordeles efter relevante kriterier.
- Lokal begrænsning af det frie skolevalg, fx ved at kommuner med socialt eller etnisk opdelte skoler får mulighed for at fravige regler om frit skolevalg.
- Skærpelse af udsatte skolers faglige profil fx i form af konkret efteruddannelse til lærere og ledere på skolen.

e. Administrative konsekvenser af det frie skolevalg

Udvalget har noteret sig, at evalueringen viser, at de administrative konsekvenser af ordningen om frit skolvalg er begrænsede. De administrative opgaver synes således ikke uforholdsmæssigt store i forhold til, hvad man kunne forvente ved indførelse af en ret til frit skolevalg.

Evalueringen peger dog på visse administrative problemstillinger, som hænger sammen med de økonomistyringsmodeller, man anvender i kommunerne. Nogle skoleledere har oplyst, at de har betydelige økonomistyringsopgaver i forbindelse med skoleskift, fordi bevillingerne er tæt knyttet til antallet af elever. Det medfører et behov for løbende tilpasning af økonomien. Det er dog udvalgets vurdering, at det ligger uden for udvalgets kommissorium at udtale sig om, hvilke økonomistyringsmodeller der er mest hensigtsmæssige at anvende.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Regeringen kan i vid udstrækning tilslutte sig anbefalingerne fra Udvalget om mere frit skolevalg.

Først og fremmest finder regeringen, at resultaterne i rapporten ”Evaluering af mere frit skolevalg (2.0)” bør føre til, at ordningen om frit skolevalg i almindelighed videreføres uændret. Regeringen har herved lagt vægt på den udbredte anvendelse af ordningen og forældres tilfredshed hermed – ikke mindst tilfredsheden blandt forældre med et forholdsvis lavt uddannelsesniveau.

Udvalget har i sin afrapportering til børne- og undervisningsministeren peget på tre problemstillinger, som regeringen finder, at det er relevant at adressere i forbindelse med beslutningen om opretholdelse det frie valg. De tre problemstillinger: særligt sårbare klasser, segregering og skolezapere er beskrevet nærmere ovenfor. Problemstillingerne er

konkret eller lokalt begrundet og nødvendiggør ikke en ændring af reglerne om frit valg.

For så vidt angår særligt sårbare klasser har udvalget peget på, at der kan være behov for at beskytte sådanne klasser, fx klasser som er særligt sårbare, fordi der allerede er optaget nye elever eller klasser med meget uro. Udvalget betoner dog, at en sådan beskyttelse ikke må få karakter af diskrimination af besværlige elever. Folkeskolen skal kunne rumme alle, og alle skal derfor principielt have samme lige adgang til skolen.

Derfor foreslår regeringen, at kommunalbestyrelsen efter indstilling fra den pågældende skoleleder gives bemyndigelse til at suspendere det frie skolevalg i ganske særlige tilfælde. Det foreslås samtidig, at kommunalbestyrelsens beslutning herom skal træffes i forbindelse med kommunalbestyrelsens fastsættelse af de mål og rammer for skolernes virksomhed, som kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning om. Kommunalbestyrelsens udnyttelse af suspensionsadgang skal være begrundet i saglige kriterier, så det sikres, at der ikke fastsættes mål og rammer, der kan bidrage til ulovlig forskelsbehandling. Kommunalbestyrelsens vurdering skal alene tage afsæt i behovet i den klasse eller på det klassetrin, der skal beskyttes, og der skal ikke foretages en individuel vurdering af den udefrakommende elev.

2.2. Frit valg på specialundervisningsområdet

2.2.1. Gældende ret

a. Henvisning til specialundervisning

Efter folkeskolelovens § 12, stk. 2, sker henvisning til specialundervisning, som ikke er af foreløbig karakter, og som ikke alene vedrører enkelte fag, efter pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR) og efter samråd med eleven og forældrene.

Forældre til børn med behov for specialundervisning har også ret til frit valg af folkeskole, hvis der er plads på den ønskede skole, og der på denne skole er et relevant (special)undervisningstilbud. Det gælder, hvad enten bopælskommunen har foretaget en pædagogisk-psykologisk vurdering af barnet eller ej. Efter folkeskolelovens § 21, stk. 2, er det bopælskommunen, der skal godkende skolekommunens eventuelle henvisning af et barn til et regionalt undervisningstilbud.

I forbindelse med anvendelse af det frie skolevalg uden for bopælskommunen er det ikke bopælskommunen men skolekommunen, som træffer afgørelse om, hvorvidt optagelse på den ønskede skole er et relevant undervisningstilbud til det pågældende barn.

Hvis der i bopælskommunen er udarbejdet en pædagogisk-psykologisk vurdering af barnet, der stadig er aktuel, kan skolekommunen vælge at lægge denne vurdering til grund. Det er også en mulighed, at skolekommunen i stedet selv foretager den pædagogisk-psykologiske vurdering. Skolekommunen træffer herefter ud fra en samlet vurdering afgørelse om, hvorvidt den pågældende specialklasse eller specialskole er et relevant undervisningstilbud. Det er denne

beslutning, der er den egentlige visitationsbeslutning. Ud over den pædagogisk-psykologiske vurdering indgår også forældrenes ønsker og skolens muligheder for at yde den relevante specialpædagogiske bistand til det pågældende barn.

Når et barn benytter et specialundervisningstilbud i en anden kommune, foretages mellemkommunal afregning for tilbuddet, dvs. bopælskommunen betaler skolekommunen for elevens undervisning.

Den mellemkommunale afregning i forbindelse med forældrenes valg af en skole i en anden kommune end bopælskommunen er alene et kommunalt anliggende. Størrelsen af omkostningerne herved har ingen betydning for forældrenes mulighed for at anvende det frie skolevalg. Det er bopælskommunen, der skal afholde udgifterne til det skoletilbud, som eleven er visiteret til i skolekommunen.

b. Befordring

Ved frit skolevalg - også til et skoletilbud i en anden kommune - skal bopælskommunen sørge for befordring af elever, der på grund af sygdom eller handicap (invaliditet) kun er i stand til at følge undervisningen i folkeskolen, hvis eleven befordres til og fra skole, jf. folkeskolelovens § 26, stk. 2. Udgifterne til befordring afholdes af bopælskommunen, uanset hvilket skoletilbud forældrene har valgt. Dette er en særlig bestemmelse, idet elever, som ikke er syge eller handicappede, ikke skal befordres ved kommunens foranledning, hvis der gøres brug af det frie valg.

2.2.2. Den foreslåede ordning

a. Henvisning til specialundervisning

Det foreslås, at henvisning til specialundervisning fremover skal foretages efter pædagogisk-psykologisk rådgivning i bopælskommunen, hvis forældrene ønsker, at deres barn optages i en skole i en anden kommune end bopælskommunen i medfør af folkeskolelovens § 36, stk. 3. Bopælskommunens visitering af elever med specialundervisningsbehov vil herefter være bindende for skolekommunen for så vidt angår tilbuddets karakter. Dette indebærer, at skolekommunen ikke kan henvise eleven til et mere vidtgående tilbud, end bopælskommunen har visiteret eleven til.

Herudover fastslås det, at afgørelsen af, om tilbuddet i skolekommunen er mere vidtgående end det tilbud, som bopælskommunen har visiteret til, skal træffes af bopælskommunen. Det vil herefter være bopælskommunen, der afgør, om et andet og evt. dyrere tilbud i en anden kommune er mere vidtgående, end det eleven er visiteret til, og om tilbuddet dermed kan afvises. En elev kan ikke optages i et specialundervisningstilbud i en anden kommune end bopælskommunen, før der foreligger en henvisning til specialundervisning efter pædagogisk-psykologisk rådgivning i bopælskommunen. Bopælskommunen forudsættes at have en faglig dialog med skolekommunen, inden bopælskommunen træffer sin visitationsafgørelse, hvorved det sikres, at afgørelsen træffes på et tilstrækkeligt oplyst grundlag.

Dermed sikres der sammenhæng mellem visiterings- og finansieringsansvar.

Forslaget indebærer, at skolekommunen ikke kan sætte sin faglige vurdering i stedet for den faglige vurdering, der allerede er foretaget i bopælskommunen. Dog fastholdes det eksisterende krav i lovgivningen om, at skolekommunen skal være enig i, at det ønskede tilbud er relevant for eleven. Ordningen tager således afsæt i, at bopælskommunen med sit kendskab til de lokale undervisningstilbud og løbende kontakt til barnets evt. nuværende skole har bedre forudsætninger for at foretage den faglige vurdering af barnets undervisningsbehov end den eventuelt kommende skolekommune.

Forslaget forventes at imødekomme kommunernes udfordringer i forhold til serviceniveauet, idet forældrenes muligheder for at lægge pres på bopælskommunens serviceniveau ved brug af det frie skolevalg begrænses. Med forslaget undgås ressourcospild til flere vurderinger af det samme barn, og det undgås, at barnet henvises til et specifikt, ressourceintensivt undervisningstilbud i en anden kommune end bopælskommunen på grund af manglende kendskab til relevante undervisningstilbud i bopælskommunen, herunder inkluderende tilbud.

Forslaget fjerner desuden en eventuel risiko for, at skolekommunens faglige vurdering af barnets undervisningsbehov påvirkes af muligheden for at visiterer barnet til et bestemt undervisningstilbud i kommunen. Forslaget vil derfor formentlig medvirke til at styrke kommunernes muligheder for en hensigtsmæssig styring og prioritering af indsatsen på specialundervisningsområdet, da vurderingskompetencen placeres hos den kommune, der endeligt skal afholde de udgifter, der er forbundet med undervisningstilbuddet.

b. Befordring

Det foreslås endvidere, at den særlige befordringsforpligtelse for syge elever og elever med handicap (invaliditet) opretholdes inden for rammerne af det, eleven er visiteret til af bopælskommunen. Det betyder, at disse elever kan få betalt befordring svarende til at kunne blive transporteret hen til det tilbud, eleven er visiteret til af bopælskommunen.

Som udgangspunkt har elever, der benytter sig af det frie skolevalg, ikke ret til kommunalt betalt befordring, selv om de opfylder de normale afstandskriterier. Dog skal bopælskommunen sørge for befordring af elever, der på grund af sygdom eller handicap kun er i stand til at følge undervisningen i folkeskolen, hvis eleven befordres til og fra skole. For denne gruppe af elever medfører brugen af det frie skolevalg udgifter til befordring for bopælskommunen.

For at imødekomme denne udfordring foreslås det, at kommunens særlige befordringsforpligtelse for syge og handicappede elever afgrænses til at gælde inden for rammerne af det, som eleven er visiteret til, eller hvis eleven gik på sin distriktsskole. Elever, der som led i det frie valg vælger en anden skole vil fremover ikke have krav på den særlige befordring. I disse tilfælde vil kommunen alene være forpligtet til at dække transporten til det tilbud, som eleven er visiteret til af bopælskommunen eller til distriktsskolen, hvis eleven ikke er visiteret til en anden skole end distriktsskolen. Det betyder, at elever, der opfylder betingelserne for den særlige

befordring, kan få betalt befordring svarende til at kunne blive transporteret hen til det tilbud, kommunen har visiteret eleven til eller til distriktsskolen. Udgifter, der rækker herudover, skal eleven selv betale.

Forslaget indebærer, at bopælskommunen ikke risikerer store udgifter til befordring af syge og handicappede elever, der benytter det frie skolevalg. En gennemførelse af forslaget vil dog kunne vanskeliggøre brugen af det frie skolevalg for denne gruppe elever, da elever eller forældre dermed vil have udgifter til handicaptransport. Det skal dog ses i lyset af, at forældrene selv vælger at benytte sig af det frie skolevalg.

Serviceovens regler om dækning af merudgiftsydelser ved betydelig nedsat funktionsevne gælder uændret. Disse regler kan eventuelt finde anvendelse på nogle af de handicappede elever, som fremover ikke vil være berettiget til befordring efter folkeskoleloven.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner

Lovforslaget anses samlet set for at være udgiftsneutralt. Det har været en forudsætning for den fritvalgsordning, der blev etableret i 2005, at den samlet set ikke måtte påføre kommunerne merudgifter. Det har imidlertid vist sig, at den nuværende ordning kan indebære risiko for, at bopælskommunen påføres en uforudsigelig merudgift, i forbindelse med at elever vælger specialundervisningstilbud i en nabokommune, idet skolekommunen kan give en elev et mere omfattende tilbud, som bopælskommunen skal betale.

Med forslaget om at skolekommunen ikke kan henvise en elev til et mere vidtgående specialundervisningstilbud end det, bopælskommunen har visiteret eleven til, vil der være større sikkerhed for, at bopælskommunens udgifter ikke utilsigtet forøges i forbindelse med elevernes benyttelse af mulighederne for frit valg på specialundervisningsområdet.

Lovforslaget udmønter de specifikke aftalepunkter i kommuneaftalen for 2012, der vedrører fritvalgsordningen for folkeskolens specialundervisning. Med de foreslåede ændringer, der har til hensigt at sikre sammenhæng mellem visiterings- og finansieringsansvar og undgå at lægge et unødigt udgiftspres på bopælskommunen, vil det med større sandsynlighed være muligt at opnå en samlet set udgiftsneutral fritvalgsmodel.

Den foreslåede ændring af reglerne om befordring af syge og handicappede (invaliderede)elever, således at bopælskommunen ikke betaler mere end svarende til det tilbud, eleven har været visiteret til i kommunen, vil således reducere risikoen for, at bopælskommunen påføres en merudgift til befordring i forbindelse med elevernes valg af tilbud i nabokommune.

Det antages, at der ikke er udgiftsmæssige følger af forslaget om suspension af det frie valg, og da lovforslagets ændringer på specialundervisningsområdet betyder, at der kan opnås en udgiftsneutral fritvalgsordning, skønnes lovforslaget samlet set at være uden økonomiske konsekvenser for kommunerne.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget kan medføre administrative konsekvenser for forældre til børn med sygdom eller handicap, som bruger det frie skolevalg, og som derfor fremover selv skal sørge for befordring til og fra skole.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Lovforslaget har forud for fremsættelsen været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Børnerådet, Børne- og Kulturchefforeningen, Danmarks Lærerforening, Danmarks Privatskoleforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Blindesamfund, Dansk Friskoleforening, Dansk Industri, Dansk Psykolog Forening, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Skoleelever, Det Centrale Handicapråd, Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig, Efterskoleforeningen, Forbundet for Pædagoger og Klubfolk (BUPL), Foreningen af Danske Døgninstitutioner, Foreningen af Frie Fagskoler, Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler, Foreningen af Katolske Skoler i Danmark, Foreningen for Kristne Friskoler, Frie Kostskolers Fællesråd, Frie Skolers Lærerforening, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen, Landsforeningen af Ungdomsskoleledere (LU), Landsforeningen for Opholdssteder og Skole- og Behandlingstilbud, Landsorganisationen i Danmark, Landsamråd for PPR-chefer, Lilleskolerne, Private Gymnasier og Studenterkurser, Skole og Forældre, Skolelederne, Socialpædagogernes Landsforbund og Ungdomsskolernes Udviklingscenter.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Lovforslaget vil kunne give en administrativ meropgave for forældre til børn med sygdom eller handicap som benytter det frie skolevalg.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 12, stk. 3)

Det fremgår af bekendtgørelse nr. 885 af 7. juli 2010 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, at beslutning om at iværksætte specialundervisning eller specialpædagogisk bistand efter folkeskolelovens § 20, stk. 2, 1. pkt., træffes af skolens leder eller af kommunalbestyrelsen, hvis eleven skal henvises til specialundervisning i en anden skole i kommunen end distriktsskolen. Har forældrene til et barn, der skal have specialundervisning, valgt en skole uden for bopælskommunen efter reglerne om frit skolevalg i folkeskolelovens § 36, stk. 3, er det skolens leder på denne skole eller skolekommunens kommunalbestyrelse, der træffer beslutning om iværksættelse af specialundervisning.

Det følger samtidig af folkeskolelovens § 49 og bekendtgørelse nr. 672 af 29. juni 2005 om betaling ved skolegang i en anden kommune end bopælskommunen, at bopælskommunen skal afholde udgifterne til det skoletilbud, som eleven benytter.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 12, stk. 3, at hvis forældrene ønsker, at deres barn optages i en skole i en anden kommune end bopælskommunen i medfør af folkeskolelovens § 36, stk. 3, foretages henvisningen til specialundervisning efter pædagogisk-psykologisk rådgivning i bopælskommunen.

Samtidig slås det fast at skolekommunen ikke kan foretage henvisning til et mere vidtgående specialundervisningstilbud end det tilbud, som kommunalbestyrelsen eller skolelederen i bopælskommunen har henvist barnet til efter pædagogisk-psykologisk rådgivning i bopælskommunen, jf. folkeskolelovens § 12, stk. 2.

Det præciseres dermed i lovgivningen, at bopælskommunens henvisning af elever med specialundervisningsbehov er bindende for skolekommunen for så vidt angår tilbuddets karakter. Skolekommunen kan således ikke optage eleven i et mere vidtgående tilbud, end bopælskommunen allerede har visiteret eleven til. Det betyder fx, at hvis bopælskommunen har visiteret eleven til et vist antal støttetimer, kan skolekommunen ikke visitere eleven til fx specialklasse eller specialskole. Forslaget indebærer endvidere, at skolekommunen ikke kan sætte sin faglige vurdering i stedet for den faglige vurdering, der er foretaget i bopælskommunen.

Med forslaget vil det desuden være bopælskommunen, der træffer afgørelse om, hvorvidt det tilbud, skolekommunen påtænker at henvise eleven til, er mere vidtgående end det tilbud, eleven er blevet visiteret til i bopælskommunen. Det vil således være bopælskommunen, der afgør, om et andet og fx dyrere tilbud i anden kommune er mere vidtgående, end det eleven er visiteret til, og om tilbuddet dermed kan afvises.

Forslaget medfører, at en elev ikke kan optages i et specialundervisningstilbud i en anden kommune end bopælskommunen, før der foreligger en henvisning til specialundervisning efter pædagogisk-psykologisk rådgivning i bopælskommunen.

Dermed sikres der sammenhæng mellem visiterings- og finansieringsansvar. Forslaget ændrer ikke på, at elever fortsat har krav på at få den specialundervisning, de har behov for.

Bekendtgørelse nr. 672 af 26. juni 2005 om betaling ved skolegang i en anden kommune end bopælskommunen skal revideres som opfølgning på vedtagelse af dette lovforslag. I den forbindelse vil reglerne om den mellemkommunale refusion, når en specialundervisningselev er optaget i en anden kommune end bopælskommunen blive præciseret. Det vil bl.a. blive fastsat, at skolekommunen skal kunne sandsynliggøre, at den udgift for specialundervisningstilbuddet, bopælskommunen skal refundere skolekommunen, stemmer overens med de faktiske udgifter forbundet med elevens undervisning inden for rammerne af bopælskommunens visitation, og tilsvarende at bopælskommunen skal kunne sandsynliggøre, at udgifterne ved deres tilbud vil være lavere. KL inddrages i revisionen af bekendtgørelsen.

Til nr. 2 og 3 (§ 16, stk. 5 og 6, § 25, stk. 2 og § 53, stk. 2)

Det foreslås, at henvisningerne til § 40, stk. 2, nr. 4, i § 16, stk. 5 og 6, samt i § 53, stk. 2, i folkeskoleloven, ændres til § 40, stk. 2, nr. 5. Det foreslås endvidere, at henvisningen til § 12, stk. 3, i § 25, stk. 2, ændres til § 12, stk. 4.

De foreslåede ændringer er konsekvensrettelser som følge af de foreslåede ændringer i lovforslagets § 1, nr. 1 og 6, hvorved indholdet af § 40, stk. 2, nr. 4, rykkes til § 40, stk. 2, nr. 5, og indholdet af § 12, stk. 3, rykkes til § 12, stk. 4.

Til nr. 4 (§ 26, stk. 7)

Som udgangspunkt har elever, der benytter sig af det frie skolevalg, ikke ret til kommunalt betalt befordring, selv om

de opfylder de normale afstandskriterier i folkeskolelovens § 26, stk. 1, jf. § 26, stk. 6.

Efter folkeskolelovens § 26, stk. 2, skal bopælskommunen dog sørge for befordring af elever, der på grund af sygdom eller handicap (invaliditet) kun er i stand til at følge undervisningen i folkeskolen, hvis eleven befordres til og fra skole. Der er ikke for denne gruppe af elever gjort undtagelse for så vidt angår elever, hvis forældre gør brug af det frie skolevalg. Udgifterne til befordring skal derfor afholdes af bopælskommunen, uanset hvilket skoletilbud forældrene har valgt.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 26, stk. 7, 1. pkt., gælder den særlige befordringsforpligtelse efter folkeskolelovens § 26, stk. 2, ikke for syge og handicappede elever, som optages i en skole i medfør af reglerne om frit skolevalg i folkeskolelovens § 36, stk. 3.

Bopælskommunens befordringsforpligtelse efter § 26, stk. 2, bortfalder dog ikke helt ved brug af frit skolevalg.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 26, stk. 7, 2. pkt., skal kommunalbestyrelsen fortsat afholde udgifter til befordring svarende til de udgifter, som kommunalbestyrelsen ville være forpligtet til at afholde efter § 26, stk. 2, hvis eleven benyttede det tilbud, som eleven er visiteret til, eller hvis eleven gik på sin distriktsskole.

Den særlige befordringsforpligtelse efter folkeskolelovens § 26, stk. 2, for elever med sygdom eller handicap opretholdes dermed inden for rammerne af det, eleven er henvist til af bopælskommunen.

Det vil sige, at hvis eleven er henvist til specialundervisning på distriktsskolen, skal bopælskommunen alene afholde udgifter svarende til udgifterne til befordring mellem hjemmet og distriktsskolen. Er eleven henvist til en anden skole end distriktsskolen, skal bopælskommunen afholde udgifter svarende til udgiften til befordring til og fra hjemmet til denne anden skole.

Bestemmelsen har alene virkning for elever, der efter lovens ikrafttræden benytter det frie skolevalg både ved skolestart og ved skoleskift. Syge og handicappede elever, der ved lovens ikrafttræden er optaget på en skole som led i det frie skolevalg, bevarer således retten til befordring efter lovens § 26, stk. 2, med mindre de skifter skoler som led i frit skolevalg.

Til nr. 5 (§ 36, stk. 3, 3. pkt.)

Det følger af folkeskolelovens § 36, stk. 3, 1. pkt., at forældre har krav på, at deres barn optages i en folkeskole efter eget valg i bopælskommunen eller i en anden kommune inden for de rammer, kommunalbestyrelsen i skolekommunen har fastsat i henhold til folkeskolelovens § 40, stk. 2. Det samme gælder efter folkeskolelovens § 36, stk. 3, 2. pkt., hvis forældrene ønsker, at barnet skifter skole under skoleforløbet, herunder til distriktsskolen.

Den foreslåede ændring, er en konsekvens af den foreslåede ændring i lovforslagets § 1, nr. 6, hvorved kommunalbestyrelsen gives mulighed for at træffe beslutning om suspen-

sion af det frie skolevalg i ganske særlige tilfælde. Nærmere herom fremgår af bemærkningerne til nr. 6.

Til nr. 6 (§ 40, stk. 2, nr. 4)

Det følger af folkeskolelovens § 36, stk. 3, 1. pkt., at forældre har krav på, at deres barn optages i en folkeskole efter eget valg i bopælskommunen eller i en anden kommune, under forudsætning af, at det kan ske inden for de rammer, kommunalbestyrelsen i skolekommunen har fastsat i henhold til folkeskolelovens § 40, stk. 2. Det samme gælder efter folkeskolelovens § 36, stk. 3, 2. pkt., hvis forældrene ønsker, at barnet skifter skole under skoleforløbet, herunder til distriktsskolen.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 40, stk. 2, nr. 4, træffer kommunalbestyrelsen beslutning om suspension i ganske særlige tilfælde fra reglerne om optagelse i en af kommunens folkeskoler i medfør af § 36, stk. 3.

Kommunalbestyrelsen gives dermed mulighed for at træffe beslutning om, at der i ganske særlige tilfælde kan suspenderes fra det frie skolevalg, jf. folkeskolelovens § 36, stk. 3. Beslutningen herom træffes på et kommunalbestyrelsesmøde i forbindelse med fastsættelse af de mål og rammer for skolernes virksomhed, som kommunalbestyrelsen i øvrigt skal træffe beslutning om i medfør af folkeskolelovens § 40, stk. 2.

Forslaget indebærer, at det er kommunalbestyrelsen, der kan beslutte, om der kan suspenderes fra det frie skolevalg i kommunen. Kommunalbestyrelsen vil herefter kunne delegere stillingtagen vedrørende konkrete klasser eller evt. klassetrin til forvaltningen. I hvilke helt konkrete tilfælde og hvordan suspension nærmere skal finde sted, udmøntes herefter af forvaltningen.

De ganske særlige tilfælde, hvori suspension fra reglerne om frit valg kan finde sted, vedrører helt konkrete problemstillinger på skolerne i helt konkrete klasser. Den foreslåede bestemmelse giver således hjemmel til at kunne afvise elever, der søger optagelse på en af kommunens folkeskoler efter reglerne om frit valg, for at kunne beskytte særligt sårbare klasser eller klassetrin af pædagogiske årsager. Kommunalbestyrelsen kan med andre ord give mulighed for, at særligt sårbare klasser eller evt. klassetrin kan "fredes" i en kortere eller længere periode, hvis den finder det hensigtsmæssigt.

Den foreslåede bestemmelse giver ikke adgang til at afvise elever afhængig af den enkelte elevs forudsætninger eller lignende. Afvisning af en elev forudsætter, at der forinden er truffet beslutning om suspension for den pågældende klasse eller det pågældende klassetrin. Der kan ikke opstilles kriterier for optagelsen efter denne bestemmelse. Der vil således ikke kunne foretages suspension fra reglerne om frit valg i forhold til fx alene elever fra andre kommuner, der ønsker optagelse på en skole i kommunen.

Suspension af fritvalgsreglerne i forhold til konkrete klasser eller evt. klassetrin udmøntes af forvaltningen på baggrund af indstilling fra skolelederen på den pågældende skole.

Suspension kan i det konkrete tilfælde findes nødvendig, fx hvis en klasse allerede har modtaget nye elever samme år, hvis der er særlige grunde til et lavt elevtal i klassen, eller hvis der er meget uro i klassen. Disse forhold kan være særligt problematiske, når der er tale om ensporede skoler eller i øvrigt skoler, hvor der ikke er alternative placeringsmuligheder. Derfor kan der være behov for, at en klasse eller evt. et klassetrin på en skole ikke skal modtage nye elever i en periode.

Suspension vil under alle omstændigheder i de udvalgte konkrete tilfælde skulle begrundes i saglige kriterier, hvorved det bl.a. skal sikres, at der ikke fastsættes mål og rammer for suspensionen, som kan bidrage til ulovlig forskelsbehandling.

Den konkrete suspension af det frie valg skal endvidere løbende tages op til revision for at kunne overholde kravet om saglighed. Det vil typisk indebære, at der skal udarbejdes en plan for, hvilke formål der ønskes opnået med suspensionen og hvornår.

Som anført kan suspensionen fra det frie skolevalg ikke ske på baggrund af en vurdering af den enkelte elev, men alene af hensyn til den sårbare klasse. Det betyder ikke, at skoler og forvaltninger ikke skal forholde sig til de elever, der ønsker at skifte skole. Evalueringen af fritvalgsreglerne har således identificeret få men alvorlige problemer forbundet med mange skoleskift (skolezapning) for så vidt angår elever med sociale problemer. Derfor skal problemerne i denne sammenhæng normalt løses ved inddragelse af de sociale myndigheder, og ikke ved afvisning af elever, der søger optagelse på en ny skole.

Skolelederne er allerede forpligtet til at foretage en underretning af de sociale myndigheder i forbindelse med skole-

skift, hvis det vurderes at være i strid med barnets tarv. Det fremgår således af lov om social service § 153, at personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, skal underrette den kommunale forvaltning, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte fx med det formål, at understøtte barnets eller den unges skolegang og sikre kontinuitet i opvæksten, jf. lov om social service § 46, stk. 1.

Til § 2

Med § 2, stk. 3, i lov nr. 335 af 18. maj 2005 om ændring af lov om folkeskolen blev det bestemt, at undervisningsministeren senest i folketingsåret 2007-08 skulle fremsætte lovforslag om revision af loven. Ved lov nr. 476 af 17. juni 2008 om ændring af lov om folkeskolen blev lovrevisionen udsat til folketingsåret 2011-12. Det ovenfor beskrevne udvalgsarbejde, herunder den beskrevne evaluering, har dannet grundlag for nærværende lovrevision. Det foreslås på den baggrund, at bestemmelsen om, at revision af loven skal fremsættes for Folketinget i folketingsåret 2011-12, ophæves.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. august 2012. Det betyder bl.a., at § 12, stk. 3, gælder ved stillingtagen til fremtidige ændringer i specialundervisningsbehovet for de elever, som efter de gældende regler modtager specialundervisning uden for bopælskommunen. Hvis skolekommunen ved lovens ikrafttræden ikke har afsluttet visitationen af en elev, afslutter bopælskommunen visitationen.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om folkeskolen jf. lovbekendtgørelse nr. 998 af 16. august 2010, som ændret ved § 2 i lov nr. 1569 af 21. december 2010, foretages følgende ændringer:

1. I § 12 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Ønsker forældre, at deres barn optages i en skole beliggende i en anden kommune end bopælskommunen jf. § 36, stk. 3, foretages henvisningen til specialundervisning, jf. stk. 2, efter pædagogisk-psykologisk rådgivning i bopælskommunen. Skolekommunen kan ikke foretage henvisning til et mere vidtgående specialundervisningstilbud end det tilbud, som bopælskommunen har henvist barnet til. Afgørelsen af, om tilbuddet er mere vidtgående træffes af bopælskommunen.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

2. I § 16, stk. 5 og 6, og § 53, stk. 2, ændres »§ 40, stk. 2, nr. 4«, til »§ 40, stk. 2, nr. 5«.

3. I § 25, stk. 2, ændres »§ 12, stk. 3« til: »§ 12, stk. 4«.

4. I § 26 indsættes efter stk. 6 som nyt stykke:

»Stk. 7. Bestemmelsen i stk. 2 gælder ikke for elever, som optages i en anden skole, jf. § 36, stk. 3. I disse tilfælde skal kommunalbestyrelsen i stedet afholde udgifter til befordring svarende til udgifterne til den befordring, som kommunalbestyrelsen ville være forpligtet til at afholde efter stk. 2, hvis eleven benyttede det tilbud, som eleven er visiteret til, eller hvis eleven gik på sin distriktsskole.«

Stk. 7 bliver herefter stk. 8.

5. I § 36, stk. 3, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Kommunalbestyrelsen kan i ganske særlige tilfælde træffe beslutning om suspension af det frie skolevalg efter 1. og 2. pkt., jf. § 40, stk. 2, nr. 4.«

§ 16.---

Stk. 5. På skoledage, jf. § 40, stk. 2, nr. 4, kan dele af undervisningen organiseres og tilrettelægges som ekskursioner uden overnatning eller som lejrskoler med overnatning.

Stk. 6. På skoledage, jf. § 40, stk. 2, nr. 4, kan folkeskolen give mulighed for skolerejser med overnatning som et alternativ til den almindelige undervisning.

§ 53.---

Stk. 2. Der skal sikres konfirmationsforberedelsen den nødvendige tid inden for de rammer, der er fastsat, jf. § 40, stk. 2, nr. 4, og § 44, stk. 2, nr. 1.

§ 25.---

Stk. 2. Ved fordelingen af børn i kommunens skoler skal det tilstræbes, at den enkelte klasse kan bevares samlet på de følgende klassetrin i grundskolen, jf. dog stk. 7. Den endelige klassedannelse skal finde sted senest ved udgangen af børnehaveklassen. Der kan ikke foretages ny klassedeling på grundlag af valget af fag, jf. § 12, stk. 3.

§ 36.---

Stk. 3. Forældre har krav på, at deres barn optages i en folkeskole efter eget valg i bopælskommunen eller i en anden kommune, under forudsætning af, at det kan ske inden for de rammer, kommunalbestyrelsen i skolekommunen har fastsat i henhold til § 40, stk. 2. Det samme gælder, hvis for-

ældrene ønsker, at barnet skifter skole under skoleforløbet, herunder til distriktsskolen. Hvis det ikke er muligt at imødekomme alle ønsker om optagelse i en anden skole end distriktsskolen, sker optagelse efter retningslinjer fastsat af kommunalbestyrelsen i skolekommunen for, hvilke børn der skal optages først.

6. I § 40, stk. 2, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»4) Suspension, jf. § 36, stk. 3, 3. pkt., i ganske særlige tilfælde fra reglerne om optagelse i en af kommunens folkeskoler i medfør af § 36, stk. 3, 1. og 2. pkt.«

Nr. 4-6 bliver herefter nr. 5-7.

§ 2

I lov nr. 335 af 18. maj 2005 om ændring af lov om folkeskolen (Mere frit skolevalg inden for og over kommunegrænser), som ændret ved lov nr. 476 af 17. juni 2008, foretages følgende ændring:

1. § 2, stk. 3, ophæves.

§ 2.---

Stk. 3. Undervisningsministeren fremsætter forslag om revision af loven senest i folketingsåret 2007-08.